

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

Факультет туризму

Кафедра економіки та менеджменту

Завидівська О. І.

**ЛЕКЦІЯ № 9
СВІТОВИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК**

з навчальної дисципліни:

«Міжнародні економічні відносини»

підготовки *БАКАЛАВРІВ*

галузь знань **07 «Управління та адміністрування»**
(спеціальність 073 – «Менеджмент»)

Лекція обговорена і затверджена на засіданні кафедри економіки та менеджменту
(протокол № 5 від "10" грудня 2020 року)

План

1. Сутність, передумови створення та принципи світового фінансового ринку
 2. Функції та структура світового фінансового ринку
 3. Класифікація суб'єктів світових фінансових ринків
-

1. Сутність, передумови створення та принципи світового фінансового ринку

Фінансовий ринок є складовою сферою фінансової системи держави.

Метою створення та функціонування фінансового ринку є акумулювання та ефективно розміщення заощаджень в економіці, стан якої значною мірою зумовлений ефективністю переливання інвестиційних коштів від тих, хто має заощадження, до тих, у кого на цей момент є потреба в капіталі.

Необхідними передумовами для створення фінансового ринку є:

- господарська самостійність підприємств;
- ліквідація державної монополії на використання заощаджень населення;
- перехід до нової системи організації грошових потоків в економіці;
- рівноправність усіх учасників фінансового ринку;
- формування та вдосконалення дворівневої банківської системи;
- утворення інфраструктури фінансового ринку за рахунок різних фінансових посередників;
- утворення сучасної технічної бази, що обслуговує функціонування фінансового ринку;
- пільговий порядок оподаткування доходів із цінних паперів.

Основною передумовою функціонування фінансового ринку є розбіжність між потребою у фінансових ресурсах економічних суб'єктів і джерелами задоволення цієї потреби.

Отже, **фінансовий ринок** являє собою систему економічних та правових відносин, пов'язаних із купівлею-продажем або випуском та обігом фінансових активів.

Світовий фінансовий ринок – система відносин попиту і пропозиції фінансового капіталу, що функціонує у міжнародній сфері в якості покупних і платіжних засобів, кредитів, інвестиційних ресурсів.

Суб'єктами відносин світового фінансового ринку виступають держави, ті, хто бажає передати в користування вільні фінансові ресурси, ті, хто потребує інвестицій, та фінансові посередники, які на стабільній, впорядкованій основі забезпечують перерозподіл фінансових ресурсів серед учасників ринку.

Принципи світового фінансового ринку – це основні правила, за якими відбувається побудова реального й ефективного фінансового ринку:

- ✓ Цілісність ринку у межах окремої країни;
- ✓ Централізація;
- ✓ Прозорість;
- ✓ Введення системи електронного обігу цінних паперів;
- ✓ Реальний захист і забезпечення інтересів та прав інвесторів;
- ✓ Відповідність національної системи обігу цінних паперів загальноприйнятим міжнародним стандартам безпеки інтересів і прав інвесторів;
- ✓ Соціальна справедливість;
- ✓ Урегульованість;
- ✓ Контрольованість;
- ✓ Ефективність;
- ✓ Правова упорядкованість;
- ✓ Конкурентність.

Впровадження таких принципів у більшості країн світу здійснюється відповідно до рекомендацій «Групи Тридцяти» - міжнародної організації незалежних експертів, яка розробляє стандарти фінансових ринків.

2. Функції та структура світового фінансового ринку

Функції світового фінансового ринку – це основні завдання кожного сегмента ринку, що забезпечують його розвиток. Функції поділяють на *загальні*, які характерні для всіх сегментів фінансового ринку і *специфічні* (конкретні), що характеризують розвиток окремої сфери ринку.

Основними (загальними) функціями світового фінансового ринку є:

1. Забезпечення взаємодії покупців і продавців фінансових активів, у результаті якої встановлюються ціни на фінансові активи, що зрівноважують попит і пропозицію на них.

2. Запровадження фінансовим ринком механізму викупу в інвесторів належних їм фінансових активів і тим самим підвищення ліквідності цих активів.

3. Фінансові ринки сприяють знаходженню для кожного з кредиторів (позичальників) контрагента угоди, а також суттєво зменшують витрати на проведення операцій та інформаційні витрати.

Специфічні функції фінансового ринку діють у конкретних сферах: політичній, економічній, соціальній, морально-психологічній.

Структура світового фінансового ринку:

1. Міжнародні валютні ринки
2. Міжнародні страхові ринки
3. Міжнародні грошові ринки
4. Міжнародні ринки капіталів:
 - 4.1. Міжнародні ринки боргових зобов'язань:
 - Міжнародні ринки боргових цінних паперів;
 - Міжнародні ринки кредитних зобов'язань.
 - 4.2. Міжнародні ринки титулів (прав) власності:
 - Міжнародні ринки золота;
 - Міжнародні ринки нерухомості.

Міжнародні ринки цінних паперів включають міжнародні ринки титулів (прав) власності та міжнародні ринки боргових цінних паперів.

Наявність різних типів світових фінансових ринків пов'язана зі специфікою їх класифікації :

1. За умовами передачі фінансових ресурсів у користування:

- 1.1. *Ринок позикового капіталу;*
- 1.2. *Ринок акціонерного капіталу.*

2. За термінами обігу фінансових активів:

- 2.1. *Ринок грошей;*
- 2.2. *Ринок капіталів.*

3. За умовами обертання фінансових активів:

- 3.1. *Первинний ринок перших емісій;*
- 3.2. *Вторинний ринок*

4. За організаційними формами:

- 4.1. *Біржовий (організований);*
- 4.2. *Позабіржовий (неорганізований) ринок.*

5. За видами фінансових активів, що обертаються на ринку:

- 5.1. *Ринок цінних паперів;*
- 5.2. *Валютний ринок;*
- 5.3. *Ринок фінансових послуг;*
- 5.4. *Ринок золота та інших дорогоцінних металів і каменів;*
- 5.5. *Ринок нерухомості.*

6. За швидкістю реалізації угод:

- 6.1. *Ринок з негайною (терміною) реалізацією угод («ринок спот»);*
- 6.2. *Ринок з реалізацією угод в майбутньому («ринок своп»).*

Світовий фінансовий ринок досягає найбільшої ефективності, коли задіяні усі його складові: ринок грошей і валютний ринок, ринок кредитів, ринок цінних паперів, ринок фінансових послуг та ін.

3. Класифікація суб'єктів світових фінансових ринків

Передача фінансових ресурсів від одних суб'єктів ринку до інших відбуваються через різні фінансові інструменти, які для інвесторів є *фінансовими активами*, а для тих, хто потребує інвестицій і виступає емітентом фінансових активів, є *зобов'язаннями*.

Основними суб'єктами світового фінансового ринку виступають інститути позафінансової сфери, держава, населення, професійні учасники ринку (фінансові інститути та інститути інфраструктури), а також іноземні учасники ринку.

Інститути позафінансової сфери – це юридичні особи-резиденти певної держави, які займаються виробництвом різноманітних товарів та наданням послуг, включаючи і фінансові послуги (промислові та сільськогосподарські підприємства, корпорації, установи, організації тощо). Основним джерелом фінансування для нефінансових інститутів виступають банківські кредити, інші види позичок, облігації та акції.

Держава, як суб'єкт, виступає на фінансовому ринку позичальником, регулярно розміщуючи на зовнішньому та внутрішньому ринках свої боргові зобов'язання, а

також виконує специфічну і дуже важливу функцію – регулювання фінансового ринку. Державний сектор пов'язаний з усією економічною системою через податки, державні закупівлі і через позики.

Населення, як суб'єкт, виконує на ринку роль *інвестора* під час придбання цінних паперів або запозичуючи кошти на кредитному ринку. Населення, як соціальний елемент інфраструктури ринку, формує менталітет довіри до фінансових установ, до посередників, що діють на ринку, до послуг, які вони надають.

Фінансові інститути, як суб'єкти фінансового ринку, представлені комерційними банками, кредитними спілками, пенсійними фондами, страховими та інвестиційними компаніями, біржами тощо.

Фінансові інститути поділяють на *дві основні категорії*: депозитні; недепозитні. До *депозитних інститутів* належать комерційні банки, ощадні та кредитні асоціації, кредитні спілки тощо. До *недепозитних інститутів* належать інвестиційні компанії, пенсійні фонди та страхові компанії.

Інститути інфраструктури, як суб'єкти, відіграють значну роль на *фондовому сегменті* фінансового ринку і включають біржі та позабіржові системи, клірингові центри, інформаційні та рейтингові агентства, депозитарії, реєстратори тощо. Вони забезпечують стабільне функціонування ринку, купівлю-продаж фінансових активів, контроль за якістю фінансових активів, що перебувають в обігу на ринку.

Іноземні учасники ринку – це міжнародні організації, іноземні уряди, корпорації, фінансові інститути, фізичні особи, які є суб'єктом фінансового ринку і також беруть участь у купівлі-продажу фінансових активів.